

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้เป็นการสรุปผลการวิจัย ซึ่งกล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติงานของกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อศึกษาปัญหาในการปฏิบัติงานของกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. **ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง**
ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 149 คณะ จากโรงเรียน 149 โรงเรียน
กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประธานและเลขานุการของคณะกรรมการศึกษา จำนวน 38 คณะ จากโรงเรียนประถมศึกษา 38 โรงเรียน รวม 76 คน ซึ่งได้จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 25 ของคณะกรรมการศึกษาทั้งหมด ได้คณะกรรมการศึกษา 38 คณะ และเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างกระจายอยู่ในท้องที่ 5 อำเภอของจังหวัดสมุทรปราการ จึงเทียบสัดส่วนตามจำนวนโรงเรียนรายอำเภอแล้วจึงสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยวิธีการจับฉลากตามสัดส่วนรายอำเภอได้ คณะกรรมการศึกษาจากอำเภอเมือง 7 คณะ อำเภอพระประแดง 8 คณะ อำเภอบางพลี 9 คณะ อำเภอบางบ่อ 9 คณะ และอำเภอพระสมุทรเจดีย์ 5 คณะ กำหนดให้ประธานและเลขานุการของคณะกรรมการศึกษาที่สุ่มตัวอย่างได้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง และแบบตรวจสอบเอกสาร

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ประธานและ เลขานุการของคณะกรรมการศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และเก็บข้อมูลจากเอกสารด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา แจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ พร้อมทั้งนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 : สถานภาพส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นชาย มีอายุ 51 ปีขึ้นไป มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวนปีที่เป็นกรรมการศึกษาอยู่ ระหว่าง 4-8 ปี ไม่มีตำแหน่งในชุมชน และอาชีพหลักส่วนใหญ่รับราชการ เมื่อจำแนกตามตำแหน่งผู้ให้สัมภาษณ์ พบว่า ประธานกรรมการศึกษาส่วนใหญ่เป็นชาย มีอายุ 51 ปีขึ้นไป มีตำแหน่งในชุมชน เป็นกำนัน และมีอาชีพหลักค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว สำหรับเลขานุการกรรมการศึกษาส่วนใหญ่เป็นชาย มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวนปีที่เป็นกรรมการศึกษา 14 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งในชุมชน และทุกคนมีอาชีพรับราชการ

ตอนที่ 2 : สภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของกรรมการศึกษาประจำโรงเรียน
ประถมศึกษา ปรากฏผลดังนี้

1. หน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำแก่โรงเรียนในการกำหนดแนวทางการพัฒนาและการบริหารงานของโรงเรียนให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่น พบว่า เรื่องที่ผู้ให้สัมภาษณ์ ร้อยละ 50 ขึ้นไป ระบุว่าได้มีการปฏิบัติได้แก่ การให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการจัดหาวัสดุครุภัณฑ์ให้กับโรงเรียน และการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น วิธีการให้คำปรึกษาแนะนำที่มีผู้ระบุถึงร้อยละ 50 ได้แก่ การให้คำปรึกษาแนะนำในที่ประชุมกรรมการศึกษา

สำหรับปัญหาในการให้คำปรึกษาแนะนำที่มีผู้ระบุถึงร้อยละ 50 ได้แก่
 กรรมการศึกษา ให้คำปรึกษาแนะนำน้อยและโรงเรียนไม่สามารถปฏิบัติตามคำปรึกษาแนะนำ
 ของกรรมการศึกษาได้ สาเหตุของปัญหาที่มีความถี่สูงสุด คือ ปัญหากรรมการศึกษาให้
 คำปรึกษาแนะนำน้อย สาเหตุจากกรรมการศึกษาขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร
 ข้อเสนอแนะที่มีผู้ระบุสูงสุดคือ โรงเรียนควรรู้เกี่ยวกับหลักสูตรแก่กรรมการศึกษา
 ปัญหาโรงเรียน ไม่สามารถปฏิบัติตามคำปรึกษาแนะนำของกรรมการศึกษาได้ สาเหตุของปัญหา
 ที่มีความถี่สูงสุด คือ ขาดงบประมาณสนับสนุน ข้อเสนอแนะที่มีผู้ระบุสูงสุด โรงเรียนควรติดต่อ
 ขอความช่วยเหลือจากผู้มีจิตศรัทธา

2. หน้าที่แสวงหาความช่วยเหลือและความร่วมมือจากประชาชน หน่วยงาน และ
 ส่วนราชการ เพื่อพัฒนาโรงเรียน พบว่า เรื่องที่ผู้ให้สัมภาษณ์ร้อยละ 50 ขึ้นไป ระบุว่าได้
 มีการปฏิบัติ ได้แก่ การแสวงหาความช่วยเหลือและความร่วมมือจากชุมชนจัดหาวัสดุ อุปกรณ์
 ที่มีในท้องถิ่น การแสวงหาความช่วยเหลือและร่วมมือจากชุมชนจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์มาให้ขอ
 ความช่วยเหลือ ร่วมมือจากชุมชน หน่วยงาน ส่วนราชการในการส่งเสริมสุขภาพอนามัย
 ของนักเรียน การขอความร่วมมือจากชุมชนหาวิธีการให้ผู้ปกครองเอาใจใส่นักเรียนและขอ
 ความร่วมมือจากชุมชนและผู้ปกครองดูแลและแจ้งความประพฤติของนักเรียนแก่โรงเรียน
 วิธีการแสวงหาความช่วยเหลือและความร่วมมือที่มีผู้ระบุถึงร้อยละ 50 ได้แก่ ติดต่อขอความ
 ร่วมมือจากชุมชน หน่วยงาน ส่วนราชการด้วยตนเอง ประชาสัมพันธ์ขอความช่วยเหลือและ
 ความร่วมมือจากประชาชน หน่วยงาน และส่วนราชการ จัดงานหาเงินเพื่อพัฒนาโรงเรียนและ
 ประสานงานกับหน่วยงานอื่นโดยตรงเพื่อขอความช่วยเหลือ

สำหรับปัญหาในการแสวงหาความช่วยเหลือ ที่มีผู้ระบุถึงร้อยละ 50 ได้แก่
 ประชาชนส่วนมากยังไม่ให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียนเท่าที่ควร
 รายได้ระบุสาเหตุที่มีความถี่สูงสุด คือ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพตามโรงงานไม่มีเวลา
 ให้ความร่วมมือกับโรงเรียน ข้อเสนอแนะที่มีความถี่สูงสุดคือ กรรมการศึกษาควรขอความร่วมมือ
 ในการพัฒนาหรือร่วมกิจกรรมของโรงเรียนในวันหยุดหรือวันว่าง

3. หน้าที่เสนอแนะและประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หน่วยงาน และ
 ส่วนราชการ เพื่อให้โรงเรียนมีส่วนร่วมในการบริการแก่ชุมชน หน่วยงาน ส่วนราชการ และ
 การพัฒนาท้องถิ่น พบว่า เรื่องที่ผู้ให้สัมภาษณ์ร้อยละ 50 ขึ้นไป ระบุว่าได้มีการปฏิบัติ ได้แก่
 การเสนอแนะ และประสานงานให้โรงเรียนเข้าร่วมงานประเพณีในชุมชน การเสนอแนะและ

ประสานงานให้ชุมชนอาศัยสถานที่ของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมชั่วคราว การเสนอแนะและประสานงานให้โรงเรียนได้ตรงต่อการเลือกตั้งแก่ชุมชน การเสนอแนะและประสานงานให้โรงเรียนได้บริการข้อมูล ข่าวสารแก่ชุมชน การเสนอแนะและประสานงานโรงเรียนให้ชุมชนเยี่ยมวัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็น การเสนอแนะประสานงานโรงเรียนให้ความรู้เรื่องสุขภาพอนามัยแก่ชุมชน และการเสนอแนะและประสานงานให้โรงเรียนเข้าร่วมงานพัฒนาหมู่บ้านหรือชุมชนวิธีการ เสนอแนะและประสานงานที่มีผู้ระบุร้อยละ 50 ขึ้นไป ได้แก่ การเสนอแนะในที่ประชุม คณะกรรมการศึกษา

สำหรับปัญหาการเสนอแนะและประสานงานที่มีผู้ระบุร้อยละ 50 ขึ้นไป ได้แก่ โรงเรียน ขาดความพร้อมในการให้บริการแก่ชุมชนและหน่วยงานอื่น โดยระบุสาเหตุที่มีความถี่สูงสุด คือ ขาดบุคลากรที่รับผิดชอบเพราะบุคลากรมีจำนวนจำกัดและไม่อยู่ในพื้นที่ ข้อเสนอแนะที่มีความถี่สูงสุด คือ การสร้างจิตสำนึกในการเสียสละแก่บุคลากรที่มีอยู่

4. หน้าที่แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติภารกิจอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษามอบหมาย พบว่า เรื่องผู้ให้สัมภาษณ์ร้อยละ 50 ขึ้นไป ระบุว่า ได้มีการปฏิบัติ ได้แก่ การแต่งตั้งคณะกรรมการจัดกิจกรรมวันสำคัญของโรงเรียนและการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดงานหาเงินเพื่อพัฒนาโรงเรียน วิธีการแต่งตั้งคณะกรรมการไม่มีวิธีการใดที่มีผู้ระบุถึงร้อยละ 50 แต่วิธีการที่มีผู้ระบุสูงสุด คือ ประธานกรรมการศึกษาแจ้งให้ทราบในที่ประชุม

สำหรับปัญหาการแต่งตั้งคณะกรรมการไม่มีเรื่องใดที่มีผู้ระบุถึงร้อยละ 50 แต่ปัญหาที่มีผู้ระบุสูงสุด ได้แก่ คณะทำงานมีเวลาปฏิบัติงานน้อยมากโดยได้ระบุสาเหตุที่มีความถี่สูงสุด คือ คณะทำงานมีภารกิจส่วนตัวต้องประกอบอาชีพ ข้อเสนอแนะที่มีความถี่สูงสุด คือ ควรจัดให้มีการทำงานในวันหยุดราชการหรือวันว่างที่ตรงกัน

ตอนที่ 3 : สภาพการปฏิบัติงานของกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาจากการตรวจสอบเอกสารของโรงเรียน ปรากฏผลดังนี้

1. หน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำแก่โรงเรียนในการกำหนดแนวทางการพัฒนาการบริหารงานของโรงเรียนให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่น พบว่า เรื่องที่โรงเรียนระบุไว้ในเอกสารว่าได้มีการปฏิบัติตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป ได้แก่ การให้คำปรึกษาแนะนำในการปรับปรุงและซ่อมแซมห้องเรียน อาคารเรียน และอาคารประกอบ และการให้

คำปรึกษาแนะนำในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

2. หน้าที่แสวงหาความช่วยเหลือและความร่วมมือจากชุมชน หน่วยงาน และส่วนราชการเพื่อพัฒนาโรงเรียน พบว่า เรื่องที่โรงเรียนระบุไว้ในเอกสารว่าได้มีการปฏิบัติตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป ได้แก่ การขอความร่วมมือจากชุมชนเพื่อพัฒนาอาคารสถานที่

3. หน้าที่เสนอแนะและประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หน่วยงาน และส่วนราชการเพื่อให้โรงเรียนมีส่วนร่วมในการบริการแก่ชุมชน หน่วยงาน ส่วนราชการและการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า เรื่องที่โรงเรียนระบุไว้ในเอกสารว่าได้มีการปฏิบัติตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป ได้แก่ การเสนอแนะและประสานงานให้โรงเรียนบริการอาคารสถานที่แก่หน่วยบริการอำเภอเคลื่อนที่ และการประสานงานให้โรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญของชุมชน

4. หน้าที่แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษามอบหมาย พบว่า ไม่มีเรื่องใดที่ระบุไว้ในเอกสารของโรงเรียนว่าได้มีการปฏิบัติตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป แต่เรื่องที่มีผู้ระบุสูงสุด ได้แก่ แต่งตั้งคณะกรรมการจัดงานวันเด็กแห่งชาติ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยเห็นว่า สาระสำคัญที่ควรได้รับความสนใจและนำมาอภิปรายผลมีดังต่อไปนี้

ก. สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ในส่วนของผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นประธานกรรมการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่เป็นชาย มีอายุ 51 ปีขึ้นไป มีตำแหน่งเป็นกำนันและมีอาชีพหลักค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว เป็นกรรมการศึกษาระหว่าง 4-8 ปี จากข้อมูลนี้แสดงว่า ในการเลือกประธานกรรมการศึกษา ซึ่งคณะกรรมการศึกษาของแต่ละโรงเรียนที่ได้รับการแต่งตั้ง จำนวน 15 คน จะร่วมกันพิจารณาเลือกตั้งนั้น ส่วนใหญ่จะให้ความไว้วางใจต่อบุคคลที่มีตำแหน่งเป็นผู้นำในชุมชนตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด กำนันซึ่งได้รับความไว้วางใจให้เป็นผู้ปกครองของตำบล จึงมักได้รับความไว้วางใจให้เป็นผู้นำของชุมชนในด้านการศึกษาด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิชัย พันธเสน (2518) ที่ว่า "ประธานกรรมการศึกษาของโรงเรียนชุมชน มักจะ ได้แก่ กำนันของตำบลนั้น"

สำหรับผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นเลขานุการกรรมการศึกษา พบว่า ทุกคนมีอาชีพรับราชการ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวนปีที่ เป็นกรรมการศึกษา 14 ปีขึ้นไป ไม่มีตำแหน่งในชุมชนจะเห็นได้ว่า ข้อมูลอาชีพหลักของเลขานุการกรรมการศึกษาจะไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2525 ข้อ 4 ที่ว่า ". . .ให้ครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่หรือผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษาแห่งนั้น เป็นกรรมการและเลขานุการโดยตำแหน่ง" และจากข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของเลขานุการกรรมการศึกษาที่มีวุฒิทางการศึกษา และจำนวนปีที่ เป็นกรรมการศึกษา แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ส่วนใหญ่มีคุณวุฒิและประสบการณ์ในระดับที่น่าจะมีความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารและการดำเนินงานด้านกรรมการศึกษาของโรงเรียนเพียงพอที่จะช่วยทำให้การบริหารงานบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพได้

ข. สภาพการปฏิบัติงานของกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา จะเสนออภิปรายเป็นลำดับ ดังนี้

1. การให้คำปรึกษาแนะนำแก่โรงเรียนในการกำหนดแนวทางการพัฒนาการบริหารของโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น พบว่า

1.1 สภาพการปฏิบัติงานการให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาโรงเรียน ส่วนใหญ่กรรมการศึกษาจะให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ให้กับโรงเรียน และการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น เรื่องนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า โรงเรียนประถมศึกษาได้รับงบประมาณสนับสนุนในการจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์เป็นจำนวนน้อย และได้รับการพิจารณาไปจากส่วนกลางโดยจัดรวมไว้กับงบลงทุนงบบริหาร และงบพัฒนา เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนโรงเรียนที่มีอยู่ จึงทำให้โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ต้องขอคำปรึกษาแนะนำจากกรรมการศึกษา เพื่อหาแนวทางการจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์โดยอาศัยความร่วมมือจากชุมชนตามความเหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น ทั้งนี้เพราะวัสดุ ครุภัณฑ์จัดเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยสนับสนุนการจัดการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ สอดคล้องกับสรุปผลงานวิจัยของเป็ลียน ศิริรังสรรค์กุล (2527) ที่ว่า "กรรมการศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นอย่างมาก เช่น ให้ความร่วมมือกับครูใหญ่และครูเพื่อปรับปรุงโรงเรียน ให้คำปรึกษาหารือในการจัดและดำเนินการ เกี่ยวกับกิจกรรมทางการศึกษา" ในส่วนของการให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนา เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียน

การสอนตามหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ผู้วิจัยมีความเห็นว่าจากสถานภาพด้านวุฒิทางการศึกษาและอาชีพหลัก กรรมการศึกษาน่าจะสนใจและเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษา ซึ่งการจัดการประถมศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงนั้น ลาพัง เฉพาะโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการฝ่ายเดียวคงเป็นไปได้ยาก ยิ่งเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นกรรมการศึกษาในฐานะตัวแทนของท้องถิ่นและชุมชนจึงควรเข้ามามีบทบาทในการให้คำปรึกษาแนะนำ จากข้อเสนอแนะของผู้ให้สัมภาษณ์จะเห็นได้ว่า กรรมการศึกษามีบทบาทในการให้คำปรึกษาแนะนำมากยิ่งขึ้นเกี่ยวกับพฤติกรรมของครูและนักเรียน เช่น เสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานให้ตรงเวลา และการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ในปัจจุบันครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่เข้าคนท้องถิ่น ทำให้การเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนมีน้อยครั้ง การมาปฏิบัติงานไม่ตรงเวลาราชการเพราะต้องใช้เวลานานในการเดินทางมาก โดยเฉพาะสภาพวิกฤตการณ์ทางการจราจรที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน สำหรับพฤติกรรมของนักเรียนนั้น ชุมชนคาดหวังให้นักเรียนเป็นผู้มีมารยาทที่ดีงาม มีระเบียบวินัย เมื่อพฤติกรรมของนักเรียนเป็นไปในทิศทางที่ตรงกันข้าม กรรมการศึกษาซึ่งเป็นเสมือนตัวแทนของคนในท้องถิ่นก็จะสะท้อนความต้องการของชุมชนออกมาในรูปของการให้คำปรึกษาแนะนำ ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญหน้าที่หนึ่งของกรรมการศึกษา

1.2 วิธีการให้คำปรึกษาแนะนำ พบว่า กรรมการศึกษาส่วนใหญ่ให้คำปรึกษาแนะนำในที่ประชุมกรรมการศึกษา เพราะเป็นโอกาสที่กรรมการศึกษาจะได้เสนอความคิดว่าในที่ประชุมยอมรับและนำไปปฏิบัติ ข้อเสนอแนะที่ไม่สามารถเสนอแนะต่อที่ประชุมได้ จะใช้วิธีเข้าพบผู้บริหารเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำเมื่อผู้บริหารขอคำปรึกษาแนะนำ ซึ่งเป็นการพบปะพูดคุยกันเป็นการส่วนตัว สอดคล้องกับผลงานวิจัยของประจักษ์ ลุนราศรี (2524) ที่พบว่า "กรรมการศึกษาใช้วิธีพบปะพูดคุยกับครูใหญ่ และคณะครูในการให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ" และสอดคล้องกับปัญหาที่พบจากการวิจัยครั้งนี้ว่า โรงเรียนไม่สามารถปฏิบัติตามคำปรึกษาแนะนำของกรรมการศึกษาได้ ทั้งนี้มีสาเหตุมาจาก ขาดงบประมาณสนับสนุน ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนซึ่งเป็นเลขานุการกรรมการศึกษาโดยตำแหน่งจะต้องใช้วิธีการที่เหมาะสมกับสภาพบุคคล เพื่อให้กรรมการศึกษาสะท้อนความต้องการของชุมชนและให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือและพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ดังที่ สถาบันไทยคดีศึกษา (2526) ได้ศึกษาพบว่า "ผู้บริหารสนใจใช้ประโยชน์จากกรรมการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน มักจะดีเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากกรรมการศึกษาทำหน้าที่เป็นกลไกกลางที่ช่วยประสานสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านกับโรงเรียน"

ผู้บริหารโรงเรียนจึงควรหาวิธีให้ประชาชนเข้าใจ เรื่องการศึกษาและมีจิตศรัทธาเห็นคุณค่าและประโยชน์ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดังที่ สูดจิตต์ หนูนักดี (2505) ศึกษาพบว่า "ชุมชนสามารถให้ประโยชน์แก่โรงเรียนในด้านสวัสดิการนักเรียนและครู การจัดหาทุน การให้คำปรึกษาหารือเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียน"

1.3 ปัญหาการปฏิบัติงานด้านให้คำปรึกษาแนะนำแก่โรงเรียนในการกำหนดแนวทางการพัฒนาการบริหารงานของโรงเรียน พบว่า กรรมการศึกษาให้คำปรึกษาแนะนำน้อย สาเหตุมาจากการรวมการศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เบลิเยน ศิริรังสรรค์กุล (2526) พบว่า "ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานตามหน้าที่คือความรู้ต่ำ ขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องหลักสูตร" ปัญหาดังกล่าวทำให้โรงเรียนต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรโดยขาดข้อมูลจากชุมชน ผู้วิจัยมีความเห็นสอดคล้องกับข้อเสนอแนะที่ว่า โรงเรียนควรให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรแก่กรรมการศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้กรรมการศึกษาได้มีส่วนร่วมในการจัดทำและพัฒนาหลักสูตร ตลอดจนการพิจารณาคัดเลือกตำราประกอบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ในส่วนของปัญหาโรงเรียนไม่สามารถปฏิบัติตามคำแนะนำของกรรมการศึกษาได้ สาเหตุมาจากการขาดงบประมาณสนับสนุนนั้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องฉลาดในการจัดหาและใช้คน เงิน วัสดุ ในส่วนที่เกี่ยวกับชุมชนนั้นโรงเรียนต้องเริ่มดำเนินการโดยการสร้าง kepercayaan ศรัทธา ให้ความรู้ทางวิชาชีพ ให้เกียรติยศ ชื่อเสียง คุณงามความดีแก่ผู้ควรได้รับ อีกทั้งส่งเสริมให้ผู้ที่ควรได้รับดังกล่าวมากขึ้น เมื่อโรงเรียนเริ่มดำเนินการเช่นนี้ชั่วระยะหนึ่ง ต่อไปการดำเนินงานจะเป็นการเอื้ออำนวยประโยชน์ซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2525) ที่ว่า "โรงเรียนและชุมชนต้องเป็นของคู่กันเสมอ โรงเรียนได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากชุมชนในรูปของภาษีและความช่วยเหลือที่พิเศษ ดังนั้น โรงเรียนจึงมีข้อผูกพันทางกฎหมาย ศีลธรรม และความรับผิดชอบร่วมกันกับชุมชน ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของและอุปถัมภ์โรงเรียนความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจึงจำเป็นต้องเป็นกระบวนการสองทางคือโรงเรียนต้องมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนและชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาสนับสนุนโรงเรียนเวลาเดียวกัน"

2. การแสวงหาความช่วยเหลือและความร่วมมือจากประชาชน และส่วนราชการ เพื่อพัฒนาโรงเรียน พบว่า

2.1 สภาพการปฏิบัติงานตามหน้าที่แสวงหาความช่วยเหลือและความร่วมมือ รายการปฏิบัติงานส่วนใหญ่เป็นการขอความช่วยเหลือในเรื่อง การจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ที่มีในท้องถิ่น การจัดหาวัสดุอุปกรณ์มาให้การส่งเสริมสุขภาพอนามัยนักเรียน การให้ผู้ปกครองเอาใจใส่นักเรียน และดูแลความประพฤติของนักเรียน สอดคล้องกับความคิดเห็นของ มาลี วรปัญญา (2536) ว่า "บางครั้งกรรมการศึกษาจะหาอุปกรณ์การศึกษา เครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นต่อการเรียนและการพัฒนาโรงเรียนมามอบให้กับโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนก้าวไปข้างหน้าอย่างชนิดที่ทันต่อความเคลื่อนไหวของกระแสสังคมโลกที่เกิดสิ่งแปลกใหม่ขึ้นมาได้อย่างรวดเร็ว" และสอดคล้องกับแนวคิดของ สมพงษ์ จิตระดับ (2524) ที่ว่า "กรรมการศึกษาช่วยหาเงินให้กับทางโรงเรียน เพื่อนำไปใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ มากกว่าในด้านอื่น แต่ถ้าหากพิจารณาในด้านการเอาใจใส่ดูแลการเรียนของเด็กที่บ้าน ซึ่งไม่เกี่ยวกับการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ หรือทรัพยากรการศึกษาแล้วจะเห็นว่าผู้ปกครองมักให้ความสำคัญไม่น้อย" ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติงานด้านแสวงหาความช่วยเหลือ และความร่วมมือเป็นบทบาทที่กรรมการศึกษาปฏิบัติมากที่สุด เพราะสภาพของโรงเรียนประถมศึกษาโดยทั่วไปจะขาดงบประมาณสนับสนุนจำเป็นต้องขอความช่วยเหลือจากชุมชน หน่วยงาน และส่วนราชการจึงสามารถพัฒนาโรงเรียนได้ อุทัย บุญประเสริฐ (2532 อ่างใน สุนทร ขอบทาศี, 2534) ให้ทัศนะสนับสนุนว่า "การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนเป็นสิ่งสำคัญซึ่งมีส่วนช่วยให้โรงเรียนได้รับความร่วมมือเป็นอันดีจากชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ โดยเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษาในชนบทจะอยู่ใกล้ชิดชุมชนค่อนข้างมาก โรงเรียนอาจมีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาในชุมชน หรือชุมชนอาจมีส่วนร่วมส่งเสริมสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนได้เป็นอันมากหากมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน" ในส่วนของการตรวจสอบเอกสารพบว่า การปฏิบัติงานด้านแสวงหาความช่วยเหลือ ส่วนใหญ่จะเป็นการขอความร่วมมือจากชุมชนเพื่อพัฒนาอาคารสถานที่ สอดคล้องกับความคิดเห็นของ พันัส หันนาคินทร์ (2525 อ่างใน ไพโรจน์ พรหมมีเนตร, 2533) เกี่ยวกับงานในหน้าที่ของกรรมการศึกษาที่ว่า "กรรมการศึกษาเป็นผู้ช่วยเหลือในการแก้ปัญหาบางประการที่โรงเรียนประสบอยู่และต้องการความช่วยเหลือจากชุมชน เช่น การปรับปรุงอาคารสถานที่และบริเวณโรงเรียน" ผู้บริหารโรงเรียนซึ่งเป็นเลขานุการกรรมการศึกษาต้องสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน หน่วยงานและส่วนราชการ เพื่อให้ชุมชน หน่วยงาน ส่วนราชการสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน สอดคล้องกับ

ผลการวิจัยของแคล้ว ทศนพงษ์ (2523) ที่พบว่า "ผู้บริหารโรงเรียนที่มีความสามารถในด้านมนุษยสัมพันธ์ รู้หลักการในการทำงานกลุ่ม รู้หลักการจูงใจคน และรู้จักวิธีการเปลี่ยนแปลงย่อมมีโรคาสได้รับความร่วมมือจากประชาชนมาก"

2.2 วิธีแสวงหาความช่วยเหลือและความร่วมมือจากประชาชน หน่วยงาน และส่วนราชการเพื่อพัฒนาโรงเรียน จากการสัมภาษณ์ พบว่า ประชาชนกรรมการศึกษาติดต่อขอความช่วยเหลือและความร่วมมือด้วยตนเอง ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า วิธีการติดต่อด้วยตนเองเพื่อขอความช่วยเหลือและร่วมมือเป็นรายบุคคลจะได้ผลมากที่สุด รองลงมาเป็นการติดต่อผ่านกลุ่มต่าง ๆ เช่น สโมสรโรตารี กลุ่มแม่บ้าน มูลนิธิ กลุ่มอาชีพ เพื่อการพัฒนาโรงเรียน

2.3 ปัญหาในการปฏิบัติงานด้านการแสวงหาความช่วยเหลือ และความร่วมมือจากประชาชน หน่วยงาน และส่วนราชการเพื่อพัฒนาโรงเรียนพบว่า ประชาชนส่วนมากยังไม่ได้ให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียนเท่าที่ควร สาเหตุมาจากประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพตามโรงงาน ไม่มีเวลาให้ความร่วมมือกับโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไพโรจน์ พรหมมีเนตร (2533) พบว่า "ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่ได้ให้ความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียนเท่าที่ควร สาเหตุเนื่องมาจากความยากจน ความขาดแคลน ไม่มีเวลาให้ความร่วมมือ" ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารควรหาโอกาสเยี่ยมเยียนผู้ปกครอง และเป็นตัวอย่างที่ดีเพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบต่อการพัฒนาการศึกษาของเด็ก ตลอดจนเผยแพร่ข่าวสารเพื่อเผยแพร่กิจกรรมต่าง ๆ การสร้างชื่อเสียงที่ดีด้วยวิธีการต่าง ๆ ให้กับโรงเรียนและเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะที่ว่า ควรขอความร่วมมือในการพัฒนาหรือร่วมกิจกรรมของโรงเรียนในช่วงวันหยุดหรือวันว่าง

3. ด้านการเสนอแนะและประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หน่วยงานและส่วนราชการเพื่อให้โรงเรียนมีส่วนร่วมในการบริการแก่ชุมชน หน่วยงาน และส่วนราชการ และการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า

3.1 สภาพการปฏิบัติงาน พบว่า ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานด้านการเข้าร่วมงานประเพณีในชุมชน การให้ใช้อาคารสถานที่ การรณรงค์เลือกตั้ง การบริการข้อมูลข่าวสาร การให้ยืมวัสดุอุปกรณ์ การบริการสุขภาพอนามัย การเข้าร่วมพัฒนาหมู่บ้านหรือชุมชน ซึ่งสอดคล้องกันทั้งการสัมภาษณ์และการตรวจสอบเอกสารของโรงเรียน ผลการวิจัยสอดคล้องกับความเห็นของ หวนพิณรุพันธ์ (2528) ว่า "ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนในการจัดงานต่าง ๆ" สอดคล้องกับผลการวิจัยของ โยทะกา แก้วปลั่ง (2529) ที่พบว่า "บทบาท

ที่กรรมการศึกษาปฏิบัติมากที่สุดคือ เสนอแนะและประสานงานให้โรงเรียนจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน เช่น "วันสำคัญประจำท้องถิ่น"

3.2 วิธีการเสนอแนะและประสานงานของกรรมการศึกษา ผลการวิจัยที่ได้จากการสัมภาษณ์ ได้แก่ การเสนอแนะในที่ประชุมคณะกรรมการศึกษา เพื่อเสนอแนะและประสานงานให้โรงเรียนได้บริการแก่ชุมชน หน่วยงาน และส่วนราชการ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า วิธีการประชุมกรรมการศึกษาส่วนใหญ่ จะเป็นการเสนอแนะในการให้บริการ ในทางปฏิบัติควรแต่งตั้งกรรมการและแบ่งหน้าที่รับผิดชอบซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไพโรจน์ พรหมมีเนตร (2533) ที่ว่า "การตั้งกรรมการและแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ แม้จะมีการปฏิบัติกันน้อย แต่จะเกิดประโยชน์แก่โรงเรียน เพราะจะได้บุคคลที่มีความสามารถและรับผิดชอบโดยตรงในการประสานงานทำให้โรงเรียนสามารถบริการแก่ชุมชน หน่วยงาน และส่วนราชการได้อย่างทั่วถึงและรวดเร็ว"

3.3 ปัญหาในการปฏิบัติงานด้านเสนอแนะและประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หน่วยงาน และส่วนราชการ เพื่อให้โรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการให้บริการแก่ชุมชน หน่วยงาน ส่วนราชการและการพัฒนาท้องถิ่น จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนขาดความพร้อมในการให้บริการแก่ชุมชนและหน่วยงานอื่น สาเหตุมาจากบุคลากรมีจำนวนจำกัด ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า โรงเรียนควรตระหนักอยู่เสมอว่าโรงเรียนมีหน้าที่ให้บริการกับประชาชนทุกคน และมีความรับผิดชอบต่อทุกคนด้วย โรงเรียนจึงต้องพยายามสนองตอบต่อความต้องการของชุมชน โดยการมอบหมายให้ผู้มีความสามารถจากชุมชนมาร่วมรับผิดชอบตามความสนใจแล้วจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ให้มั่นคงอยู่เสมอ

4. การปฏิบัติงานด้านการแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาเพื่อปฏิบัติกรอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษามอบหมาย พบว่า

4.1 สภาพการปฏิบัติงานของกรรมการศึกษา เรื่องการแต่งตั้งคณะกรรมการ ผลการวิจัยที่ได้จากการสัมภาษณ์และการตรวจสอบเอกสารสอดคล้องกันในเรื่องของการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดกิจกรรมวันสำคัญของโรงเรียน ซึ่งจะมีการแต่งตั้งก็ต่อเมื่อจะทำกิจกรรมนั้น ๆ เป็นครั้ง ๆ ไป เมื่อหมดกิจกรรมแล้วคณะกรรมการก็หมดหน้าที่ ส่วนใหญ่กิจกรรมที่จัดจะเป็นกิจกรรมที่ซ้ำกับกิจกรรมเดิมอาจจัดเพียงครั้งเดียวในรอบปี เช่นการจัดงานวันเด็ก ซึ่งผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับของ โยทะกา แก้วปลั่ง (2529) ที่พบว่า "คณะกรรมการศึกษาไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ และไม่มีการวางแผนการทำงาน"

4.2 วิธีการแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาส่วนใหญ่ ใช้การประชุมกรรมการศึกษาโดยประธานกรรมการศึกษาจะเป็นผู้แจ้งให้ทราบ กิจกรรมที่จัด ได้แก่ การจัดงานวันเด็กแห่งชาติ งานประจำปี การจัดหาทุน ประธานกรรมการศึกษาและเลขานุการกรรมการศึกษา จะร่วมกันพิจารณากำหนดตัวบุคคลในคณะทำงานแต่ละชุด ผู้วิจัยมีความคิดว่าการแต่งตั้งคณะทำงานควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการศึกษาเสนอรายชื่อผู้มีความสามารถและความสมัครใจ เพื่อหาผู้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน

4.3 ปัญหาการปฏิบัติงานด้านการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการศึกษามอบหมาย ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์พบว่า คณะทำงานมีเวลาทำงานน้อยมากสาเหตุจากมีภารกิจส่วนตัวต้องประกอบอาชีพ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการแต่งตั้งคณะทำงานควรคำนึงถึงความสามารถ ความสมัครใจ มีความเสียสละ สามารถอุทิศเวลาให้กับงานของโรงเรียน และควรมีการแต่งตั้งคณะทำงานอย่างต่อเนื่องในงานที่ต้องปฏิบัติประจำ จะช่วยให้ผู้ปฏิบัติเกิดความชำนาญในภารกิจที่ได้รับมอบหมาย และเปิดโอกาสให้มีการสรรหาบุคคลในชุมชนที่มีความรู้ความสามารถมาเป็นคณะทำงานจะทำให้การปฏิบัติงานของโรงเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า กรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาได้ปฏิบัติงานครบทั้ง 4 ด้าน ตามวิธีการที่เห็นว่าเหมาะสมกับท้องถิ่น ในการปฏิบัติงาน พบว่าประสบปัญหาในด้านต่าง ๆ หลายประการ เพื่อให้การปฏิบัติงานของกรรมการศึกษาเป็นไปอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นและเกิดผลดีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน ผู้วิจัยจึงขอให้ข้อเสนอแนะแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในระดับต่าง ๆ ดังนี้

ระดับโรงเรียน

1. ผู้บริหารโรงเรียนและคณะกรรมการควรร่วมกันพิจารณาคัดเลือกกรรมการศึกษาจากผู้ที่มีสนใจการประถมศึกษาและมีคุณลักษณะที่เหมาะสมกับงานกรรมการศึกษา เพื่อให้ได้บุคคลที่มีความสามารถ ความตั้งใจช่วยเหลือโรงเรียน อุทิศเวลาให้กับโรงเรียนอย่างแท้จริง และกล้าแสดงความคิดเห็น

2. โรงเรียนควรคัดเลือกประธานกรรมการศึกษาที่มีเวลาเพียงพอที่จะเป็นผู้นำในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งอาจไม่ใช่ผู้มีตำแหน่งในชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้านหรือกำนัน แต่ควรเป็นผู้ที่ได้รับความยอมรับจากผู้ใหญ่บ้าน กำนัน หรือผู้นำในชุมชนนั้น ๆ สำหรับผู้ใหญ่บ้าน กำนัน หรือผู้นำอื่น ๆ ในชุมชน โรงเรียนควรแต่งตั้งให้เป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการศึกษา

3. ควรมีการชี้แจงให้คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาทุกคน เข้าใจบทบาทของตนอย่างแท้จริง และหาทางส่งเสริมให้คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาได้เพิ่มพูนความรู้ในการปฏิบัติหน้าที่ของตน เช่น จัดอบรม สัมมนา หรือจัดให้มีโอกาสศึกษาดูงานที่เกี่ยวข้อง

4. การปฏิบัติงานของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษาแต่ละแห่ง จะต้องมีการวางแผนการปฏิบัติหน้าที่รัดกุมและมีการติดตามผลเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง

5. ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเป็นผู้กระตุ้นการทำงานของกรรมการศึกษาให้ดำเนินงานไปตามแผนที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

ระดับอำเภอ

6. สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ควรสนับสนุนการปฏิบัติงานของกรรมการศึกษาโดยการเผยแพร่ผลงาน สร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน เช่น มอบของที่ระลึก และเกียรติบัตรตามความเหมาะสมแก่โอกาส

7. สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ควรติดตามตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา โดยการนิเทศติดตามผลพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน

ระดับจังหวัด

8. ควรมีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของกรรมการศึกษา

9. ควรมีการเผยแพร่ข่าวสารความเคลื่อนไหวทางการศึกษาให้กรรมการศึกษาทราบเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของกรรมการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพสังคมในอนาคต ทั้งนี้เพราะในสภาพปัจจุบันสังคมเจริญก้าวหน้าขึ้น โรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่งของชุมชนจึงต้องปรับบทบาทให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง เช่น กรรมการศึกษาควรเป็นผู้มีความรู้

2.2 ควรมีการวิจัยความคาดหวังของผู้บริหารเกี่ยวกับบทบาทที่ควรจะเป็นของ
คณะกรรมการศึกษา เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดบทบาทของคณะกรรมการศึกษาประจำ
โรงเรียนประถมศึกษาให้ชัดเจนเหมาะสม